

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

CONSILIUL EUROPEI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

FOSTA SECȚIE II

CAUZA STÂNGU ȘI SCUTELNICU VERSUS ROMÂNIA

(Plângerea nr. 53899/00)

SENTINȚĂ

STRASBOURG

31 ianuarie 2006

prezenta sentință va deveni definitivă în condițiile stipulate de articolul 44 § 2 din Convenție. Poate fi supus unor retușări de formă.

În cauza Stângu și Scutelnicu versus România

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (fosta secție II) în sesiunea unui complet compus din:

Domnii J.P.COSTA – *președinte*

K. JUNGWIRT

V. BUTKEVYCH

Doamnele W. THOMASSEN

A. MULARONI

M. UGREKHLIDZE, *judecători*

și Doamna S. DOLLE, **grefier al secției**

După ce au deliberat în camera de consiliu din 5 ianuarie 2006

Pronunță prezenta sentință, adoptată la această ultimă dată:

PROCEDURĂ:

1. La originea cauzei se află o plângere (nr. 53899/00) înaintată contra României și prin care doi cetățeni ai acestui Stat domnii Lucian Dragoș Stângu și Ovidiu Scutelnicu (“reclamanții”) au sesizat Curtea la data de 4 iunie 1999 în baza articolului 34 a Convenției de apărarea a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (“Convenția”).
2. Reclamanții sunt reprezentați de către Dl. D. Mihai, avocat din București. Guvernul român (“Guvernul”) a fost reprezentat de Dl. B. Aurescu, agent guvernamental, care a fost urmat de Dna. R. Rizoiu.
3. Reclamanții au invocat în special o încălcare ne-justificată a dreptului lor de respectare a libertății de expresie în baza articolului 10 al Convenției, pe motivul condamnării lor ca urmare a publicării unui articol într-un ziar local.
4. Plângerea a fost adresată fostei secții II a Curții (art. 52 § 1 din reglementare). În cadrul acesteia completul însărcinat cu examinarea cazului (art. 27 § 1 din Convenție) a fost constituit conform art. 26 § 1 din regulament.
5. Printr-o decizie din 12 octombrie 2004, completul a declarat plângerea ca parțial admisibilă.
6. Atât reclamanții, cât și Guvernul au depus observații scrise asupra fondului cauzei (art. 59 § 1 din regulament).
7. La 1 noiembrie 2004, Curtea și-a modificat compunerea secțiilor sale (art. 25 § 1 din regulament). Prezenta plângere a fost examinată de un complet al fostei secții II astfel cum exista înainte de acea dată.

ÎN FAPT:

I. ÎMPREJURĂRILE SPEȚEI

8. Reclamanții sunt născuți în 1968 și 1967 și domiciliază respectiv în Philadelphia (Statele Unite) și în București (România).

A. Articolul în litigiu

9. Reclamanții, ziariști la *Monitorul de Iași*, au publicat în numărul din 27 mai 1997 al acestui ziar un articol intitulat “Barda lui Dejeu (Ministrul de interne) lovește colina Copoului. Demisie în înaltele sfere ale poliției din Iași”. Și în sub-titlu era indicat : “Colonelul P.S. nu va mai fi polițist. A manipulat el oare miliarde?”. Cuprinsul articolului este următorul:

“ Conform unor anumite surse din comisariatul general de poliție, locotenent – colonelul P.S., șef de serviciu la poliția judiciară a orașului Iași, a părăsit ieri postul său. Precizăm că P.S. era responsabil cu mai multe domenii de activitate ale poliției din Iași, adică brigăzile criminalistice, economice, judiciare, etc.

Conform acelorași surse locotenent – colonelul P.S. și-a dat ieri demisia, renunțând la cariera sa de polițist.

Până în toamna anului trecut P.S. a condus la nivelul unui comisariat departamental al poliției, brigada de luptă contra corupției și contrabandei. S-a distins prin complexitatea dosarelor instrumentate (“Schrotter”, “ Samuel Frenchel”, etc.), astfel încât P.S. a atras atenția presei locale. A devenit un ofițer controversat, deoarece soția sa. fiind magistrat, s-a pronunțat într-un număr de dosare instrumentate de către el. Numirea sa în calitate de șef de serviciu la poliția judiciară a constituit de fapt o retrogradare.

Motivele pentru care P.S. a demisionat de la serviciul poliției judiciare sunt necunoscute la această oră. Oficial superiorii săi ierarhici îi reproșează că “a avut rezultate slabe în munca sa”. Dar totuși implicarea sa în anumite afaceri sunt bine cunoscute la Direcția generală a comisariatului de poliție.

În plus, conform unor anumite surse din poliție, fostul șef de la “lupta contra corupției” este suspectat că a participat la constituirea băncii Moldova investind o sumă enormă, de aprox. 1, 5 miliarde lei, adică 5 % din valoarea acțiunilor. Superiorii săi ierarhici încearcă să afle ce suma a investit în realitate P.S. în această bancă și care este exact proveniența acesteia. Faptul că ofițerul încearcă să recupereze o parte din acțiunile de la această bancă a fost confirmată de către E.C., vice-președintele Camerei de Comerț și Industrie Iași. “Am discutat cu P.S. în legătură cu crearea acestei bănci și i-am cerut avizul său de economist. Noi am ajuns

la concluzia că von investi câteva milioane în funcție de mijloacele noastre” a declarat E.C.”.

10. Articolul era însoțit de o fotografie a P.S. cu mențiunea “Locotenent - colonelul P.S. a condus câteva servicii importante ale poliției departamentale”.

B. Procedura penală contra reclamanților

11. Apreciind că spusele reclamanților ca defăimătoare și contrare articolului 206 din codul penal, P.S. și soția sa au făcut plângere penală contra ziariștilor la judecătoria Iași. Au invocat faptul că articolul face parte dintr-o campanie de presă contra lor, pe care *Monitorul* de Iași a declanșat-o în anul 1993 cu scopul de a-i denigra și că articolul cuprinde acuzații lipsite de fond asupra activității lor profesionale. De asemeni s-au constituit părți civile pentru daunele morale pe care reclamanții le-au cauzat lor.

12. La 12 februarie 1998, primul reclamant a dat următoarea declarație în fața instanței:

“Afirmația conform căreia P.S. a investit un miliard și jumătate de lei pentru crearea băncii Moldova se bazează pe documente pe care le voi prezenta ulterior instanței (...). Eu nu mai pot vorbi și îmi asum responsabilitatea. Este vorba de un act autentic, dar nu pot dezvălui originea acestuia (...).

În ceea ce privește sursele mele de la comisariatul general de poliție (...) nu pot dezvălui identitatea lor, deoarece sunt obligat prin secretul profesional. Consider că am verificat informația publicată, respectând dispozițiile legale, (dar) nu pot preciza în ce mod.

M-am dus personal la Camera de comerț și industrie și am discutat cu E.C., vice - președinte, care m-a informat că a discutat cu P.S în vederea investirii unei anumite sume, câteva milioane de lei (dar) nu era vorba de 1, 5 miliarde lei, deoarece (P.S.) nu dispunea de o astfel de sumă (...). Aspectele referitoare la activitatea S.O. (soția lui P.S) țin de resortul colegului meu și nu pot furniza detalii asupra acestui subiect (...). Nu știu de unde a obținut aceste informații (...).”

13. În cursul audierii din 19 martie 1998, al doilea reclamant a că în ajunul publicării articolului incriminat a avut o discuție cu I.T. șeful comisariatului de poliție din Iași.

În acest sens el a declarat cele ce urmează:

“ Nu îmi amintesc pe ce m-am bazat când am afirmat că S.O. s-a pronunțat în cazurile “Schrotter” și Frenchel”, instrumentate de polițistul P.S. În cursul discuției mele cu colonelul I.T. acesta a menționat aceste dosare și de aceea am făcut această informație (...). Îmi amintesc că colonelul I.T. a spus ceva de acest fel “ judecătorul S.O. a cunoscut aceste dosare”.

Afirmația referitoare la investirea sumei de 1,5 miliarde lei (...) nu îmi aparține. Nu îmi amintesc și nici nu cred că colonelul I.T. a făcut această aluzie”.

14. El a mai adăugat că a încercat să ia legătura cu P.S. dar nu își amintește dacă a reușit.

În baza situației cazului el a considerat că nu era necesar acordul celui din urmă pentru publicarea articolului și că în plus acest polițist era o “persoană controversată”. Pentru a dovedi veridicitatea informațiilor publicate el a cerut convocarea lui I.T. și a precizat că ulterior a indicat adresa acestui martor. Cererea sa a fost admisă de către tribunal.

15. În cursul aceleiași audieri la cererea reclamanților tribunalul I-a audiat pe E.C. vice-președintele Camerei de Comerț și Industrie Iași. Acesta a declarat următoarele:

“ Am fost contactat de Dl.Stangu (...) care dorea informații asupra acestei bănci (Moldova). Am făcut un scurt expozeu prezentându-i principalele date inclusiv numele societăților care erau interesate să contribuie la acest proiect. M-a întrebat dacă știu că P.S. va participa cu aportul unei sume mari de ordinul unui miliard. Eu am crezut că glumea (...) pentru că era neverosimil ca un funcționar să poată participa la nivelul unei asemenea sume mari și eu i-am spus că este imposibil. Eu nu am discutat nici odată cu P.S. asupra eventualei sale intenții de a investi în această bancă, deoarece el era numai un membru al comitetului de inițiativă, în calitate de specialist (...). Sfârșitul discuției s-a concentrat pe o explicație despre locul și rolul P.S. în acest proiect. De asemeni am pus la dispoziția ziarului o listă cu membri fondatori ai băncii care aveau intenția de a investi, dar P.S. nu figura pe aceasta (...). El era ca și mine membru în comitetul de inițiativă, ceea ce nu presupunea o investire din partea noastră. Acest grup a cărui compunere era cunoscută nu servea decât a face proiectul mai credibil în ochii eventualilor investitori “.

16. În pofida mai multor convocări și amânări, reclamanții nu s-au prezentat la următoare termene de audire la instanță.

17. Printr-o scrisoare din 26 iunie 1998, Tribunalul Suceava la care activa soția lui P.S, a informat judecătoria din Iași că ea nu a participat la nici o audiere referitoare la examinarea dosarelor “Schrotter” și “Samuel Frenchel” care au fost menționate în articolelor reclamanților.
18. În cadrul ședinței din data de 16 iulie 1998 tribunalul a renunțat la audierea lui I.T. pe motivul că reclamantul nu a indicat adresa acestuia.
19. La 23 iulie 1998 instanța a constatat că reclamații nu au probat veridicitatea afirmațiilor lor și a considerat că afirmațiile lor nu corespund realității. Ziariștii au fost condamnați pentru defăimare și urmau să execute un an de închisoare și de asemeni erau obligați să achite părților civile, în solidar cu ziarul suma de 1,5 miliarde lei (ROL)adică 150 000 Euro ca daune morale. În plus s-au trezit cu interzicerea exercitării profesiei de ziarist pe o perioadă ne-determinată. Ziarul a fost și el condamnat de a publica pe prima pagină sentința justiției.
20. Reclamanții au făcut apel la această sentință. Conform părerii lor tribunalul nu a strâns probele necesare pentru a-i condamna și în plus a interpretat într-un mod arbitrar probele prezentate.
21. La 16 octombrie 1998, la cererea Ministrului de Justiție, Curtea Supremă de Justiție a decis să transfere dosarul la Tribunalul București.
22. În cadrul termenului de judecată de la 11 ianuarie 1999, reclamanții au depus la dosar mai multe articole critice din presă formulate de către anumiți oameni politici contra sentinței date de prima instanță.
23. Printr-o sentință definitivă din 18 ianuarie 1999 Tribunalul a admis apelul și a desființat parțial sentința judecătoreiei. I-a condamnat pe reclamanți pentru defăimare, pentru lipsa lor de a dovedi veridicitatea afirmațiilor lor care a pus în dubiu onestitatea petenților și i-a condamnat la o pedeapsă de un an de închisoare cu suspendare pe o perioadă de probă de trei ani. Tribunalul a redus suma pentru daune la care fuseseră condamnați la câte 50 000 000 ROL fiecare.
24. La o data ne-precizată, procurorul general a introdus un recurs în anulare cerând casarea sentințelor judecătoreiei și cea din apel, precum și condamnarea reclamanților la o amendă penală.

25. La 5 mai 2000 Curtea Supremă de Justiție a admis recursul, a casat cele două sentințe sus menționate și a re-judecat cauza în fond, considerând următoarea stare de fapt:

Recursul în anulare este bine întemeiat deoarece cele două sentințe au interpretat într-un mod subiectiv afirmațiile din articolul incriminat, au ajuns la concluzia eronată că cei doi acuzați s-ar fi făcut vinovați de defăimare, infracțiune prevăzută în articolul 206 din codul penal.

În articolul incriminat, era printre altele menționat, că după anumite surse din poliție, fostul șef al brigăzii de luptă contra corupției "este suspectat" că ar fi investit o sumă de 1, 5 miliarde lei (adică 5 % din valoarea acțiunilor) pentru fondarea băncii Moldova. Superiorii săi încercau să afle care este suma reală pe care P.S. avea intenția de a o investi, precum și proveniența acesteia.

Din analiza acestui text, reiese că cei doi jurnaliști nu au afirmat că P.S. a investit această sumă în acțiuni ale băncii, dar că simplu era suspectat de poliție că ar fi făcut aceasta și că superiorii săi anchetau acest lucru.

Cu alte cuvinte opinia publică a fost numai informată de suspiciunile care planau asupra părții vătămate și nu s-a afirmat deloc direct că ar fi investit acești bani în bancă.

În această privință martorul E.C. a menționat în declarația sa că P.S. fiind și specialist în economie, a avut inițiativa proiectului de constituire a băncii Moldova.

Grupul de inițiativă s-a reunit de mai multe ori, în prezența presei, dar discuțiile nu au cuprins și suma de investit, deoarece fiecare investitor putea contribui la capitalul viitoareii bănci în funcție de mijloacele sale.

În articol s-a mai menționat că P.S. s-a remarcat prin complexitatea dosarelor instrumentate ("Schrotter" , "Samuel Frenchel", etc.) și că el a atras atenția presei locale.

Din aceste afirmații nu a reieșit că a existat comiterea vreunui act necinstit care să permită concluzia că partea vătămată a primit și bani în cazul acestor dosare.

În articol s-a mai menționat că " el a devenit un ofițer controversat datorită faptului că soția sa fiind magistrat a dat decizii în dosarele instrumentate de el."

Această afirmație este singura care se referă la soția sa, dar aceasta nu poate duce la concluzia că între ei a existat o alianță frauduloasă vizând obținerea unui profit ilicit.

În rezumat din articolul publicat de cei doi acuzați reiese că suma de 1,5 miliarde lei este incertă și că poliția dorește să cunoască suma exactă, că investirea acestei sume se referă mai mult la o suspiciune decât la o certitudine și că interpretarea conform căreia această sumă era rodul unei activități ilegale conduse de polițist cu complicitatea soției sale, magistrat, este străină articolului.

Jurnaliștii au menționat dosarele “Schrotter” și “ Frenchel” pentru a sublinia complexitatea dosarelor care au fost instrumentate de către polițist și că el a atras atenția presei locale, fără a afirma că aceste dosare au fost instrumentate în înțelegere cu soția sa.

În baza motivelor invocate mai sus, Curtea a ajuns la concluzia că în speță lipsește unul dintre elementele constitutive ale infracțiunii de defăimare, adică intenția, pentru că de fapt cei doi jurnaliști nu au făcut altceva decât să informeze opinia publică de anumite activități ale fostului ofițer și ale soției sale.

În plus Curtea a considerat că aplicarea unei sancțiuni penale celor doi jurnaliști ar implica o cenzură de natură a descuraja presa de a critica în viitor activitatea profesională a anumitor personalități publice.

Pe lângă acestea, o astfel de sancțiune ar avea drept rezultat limitarea rolului presei de “furnizor de informații” și de “câine de pază al democrației” (Lingens contra Austriei, sentința din 8 iulie 1986, seria A nr. 103 § 48).

În consecință (...) bazându-se pe articolele 10 d) și 11 al. 2 a) din codul de procedură penală, Curtea i-a exonerat pe cei doi acuzați de capul de acuzare referitor la defăimare.

În ceea ce privește amenzile pentru prejudiciul moral solicitat de către părțile civile și stabilite prin sentință (în sume diferite) Curtea apreciază că acordarea lor rămâne necesară.

Nu se poate nega, chiar dacă acest lucru nu a fost dezbătut, că acțiunile celor doi jurnaliști au cauzat părților vătămate, precum și membrilor lor de familie suferințe psihice reale.

În această privință Curtea remarcă în special că având în vedere funcția sa, S.O. (soția lui P.S) este deosebit de vulnerabilă și că îi este foarte greu să se apere și să polemizeze cu ziarele și reprezentanții acestora. De fapt prin natura funcției sale, un judecător trebuie să fie discret și să nu se afle “în mijlocul scenei”.

Suferințele colonelului P.S. de asemeni nu pot fi ignorate, deoarece acesta este bolnav încă din anul 1980, iar starea lui de sănătate s-a deteriorat după 1993 și o dată cu declanșarea campaniei de presă contra lui s-au declanșat anumite patologii specifice.

Având în vedere aceste împrejurări, în baza articolelor 14 din codul penal, 346 din codul de procedură penală, 998 și 1003 din codul civil, Curtea îi condamnă pe acuzați la plata în solidar cu ziarul a sumei de 15 milioane de lei fiecărui reclamant”.

26. Dintr-un certificat al grefei judecătoreiei Iași din 10 ianuarie 2005 reiese că soții S. nu au introdus nici o cerere de executare silită a sentinței.
27. Reclamații au depus o copie a unei chitanțe din data de 3 octombrie 2000 care atestă achitarea către S.O. a sumei de 15 156 000 ROL de către ziarul *Monitorul*. Ei afirmă că această sumă a fost achitată în baza executării sentinței Tribunalului București din 18 ianuarie 1999.
28. La o dată ne-precizată primul reclamant a emigrat în Statele Unite, iar al doilea a devenit directorul executiv la un alt ziar.

II. LEGISLAȚIA ȘI PRACTICA INTERNĂ PERTINENTĂ.

A. Codul penal

29. Articolele pertinente în cauză au următoarea redactare:

Art. 206

“Afirmarea ori imputarea în public a unei anumite fapte privitoare la o persoană, care, dacă ar fi adevărată, ar expune acea persoană la o sancțiune penală, administrativă sau disciplinară, ori disprețului public, se pedepsește cu închisoarea de la 3 luni la 1 an sau cu amendă”.

Art. 207

“Proba verității celor afirmate sau imputate este admisibilă, dacă afirmarea sau imputarea a fost săvârșită pentru apărarea unui interes legitim. Fapta cu privire la care s-a făcut proba verității nu constituie infracțiunea de insultă sau calomnie”.

B. Cod Civil

30. Articolele pertinente în cauză au următoarea redactare:

Art. 998

“Orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara”.

Art. 999

“ Fiecare este responsabil nu numai pentru prejudiciul cauzat prin fapta sa, dar și de acela cauzat prin neglijența sau prin imprudența sa”.

30. Jurisprudența și doctrina română consideră în mod unanim că angajarea responsabilității civile delictuale cuprinde reunirea mai multor condiții, adică o daună, o faptă ilicită, o greșeală și un raport de cauzalitate între faptă și daună.

Cu toate că o faptă ilicită este intim legată de noțiunea de greșeală, doctrina și jurisprudența română au operat o distincție între aceste două noțiuni, prin sublinierea pe de o parte caracterul obiectiv al faptei ilicite, definită ca o acțiune contrară legii sau normelor de viață socială și pe de altă parte caracterul subiectiv al greșelii civile, care este descrisă ca o atitudine psihică a autorului în raport cu fapta și care nu cuprinde nici un element intenționat.

DE DREPT

I. REFERITOR LA INVOCAREA ÎNCĂLCĂRII ARTICOLULUI 10 A CONVENȚIEI

31. Petenții apreciază că condamnarea lor constituie o ingerință ne-justificată în dreptul la libertatea de exprimare. Ei invocă articolul 10 din Convenție, astfel redactat:

“ 1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea opiniei și libertatea de a primi sau comunica informații sau idei, fără ca să suporte ingerința autorităților publice și fără a lua în considerare limite (...).

2. Exercițarea acestor libertăți cuprinde datorii și responsabilități care pot fi supuse unor anumite formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare într-o societate democratică (...) pentru protecția reputației sau drepturilor altuia (...)

A. Argumentația părților

I. Reclamanții

33. Reclamanții consideră că ingerința în dreptul la libertatea de expresie nu este necesară într-o societate democratică.

Ei afirmă că articolul incriminat nu a avut alt scop decât acela de a prezenta opiniei publice un subiect de interes general, privitor la integritatea funcționarilor și modul în care își îndeplinesc sarcinile lor. În acest sens ei apreciază că au prezentat faptele într-un mod suficient de nuanțat și cu destule rezerve, fără a ascunde caracterul nesigur al informațiilor lor, ceea ce probează de asemeni buna lor credință.

34. Privitor la utilizarea termenului de “ofițer controversat” pentru descrierea activității lui P.S. , ei consideră că reprezintă o judecată de valoare bazată pe faptul că soții S. practică în același oraș, un element apt a justifica dubii în ceea ce privește imparțialitatea lor. Ei au mai precizat că adjectivul “controversat” nu putea fi analizat ca un atac personal contra polițistului și mult mai puțin contra soției sale.

35. Ei apreciază că având în vedere interesul manifestat de P.S. și participarea sa confirmată pentru crearea unei bănci private, cu toate că era un înalt funcționar al poliției – care în plus era însărcinat cu lupta contra corupției – informația din surse ale poliției că el ar avea intenția de a investi în acest proiect o sumă importantă de bani putea fi credibilă. În plus, ei consideră că faptul de a fi fost

- condamnați pentru că nu au putut dovedi veridicitatea acestei afirmații, cu toate că au declarat că au vrut să protejeze sursa lor, în baza principiului protejării surselor jurnalistice și conduce la o atentare libertății de expresie. În fapt ei au subliniat că au prezentat această informație ca o suspiciune și nu ca o certitudine.
36. În fine, ei pune în valoare faptul că și în absența unei sancțiuni penale, condamnarea lor la plata unor daune constituie o formă de cenzură de natură a descuraja presa în a emite critici similare în ceea ce privește funcționarii.

2. Guvernul

37. Guvernul apreciază că ingerința litigioasă corespunde criteriilor din al doilea paragraf al art. 10 din Convenție. Se pune în vedere că condamnarea civilă a reclamanților era prevăzută de art. 998 și 999 din codul civil și avea drept scop protecția reputației altuia și păstrarea imaginii și încrederii publicului în puterea judecătorească.
38. Guvernul mai susține că măsura era necesară într-o societate democratică. În această privință el este de părere că marja de apreciere a autorităților naționale referitoare la existența unei “necesități sociale imperioase” care corespunde ingerinței litigioase, nu a fost depășită și că din contră reclamanții au încălcat limitele unei critici admisibile în ceea ce privește funcționarii. Trebuie avut în vedere că reclamanții nu au exprimat opinii ci au imputat lui P.S. și soției sale fapte grave, adică eventuala investire a unei importante sume de bani într-o bancă privată și o asociere frauduloasă în instrumentarea anumitor dosare, fără a verifica în prealabil aceste informații și fără a putea dovedi veridicitatea acestora. În plus Guvernul apreciază că nu a avut loc nici o atentare la protecția surselor jurnalistice și din contră nu numai că reclamanții nu s-au prezentat la termenele de la judecătorie, dar nici nu au indicat adresele martorului a cărui audiere se solicitase.
39. Guvernul mai apreciază că o condamnare civilă a reclamanților a fost proporțională cu scopul legitim urmărit, deoarece lipsa de grijă pentru verificarea informațiilor publicate era un element constitutiv al greșelii, chiar dacă ușor, de natură a atrage răspunderea lor civilă. În ceea ce privește suma daunelor Guvernul

consideră că a fost rezonabil, ținând seama de prejudiciile cauzate reputației persoanelor vizate, imaginii și încrederii publicului în instituțiile în cauză.

B. Aprecierea Curții

40. Curtea amintește că în baza jurisprudenței sale bine stabilite, presa joacă un rol esențial într-o societate democratică, dar ea nu trebuie să încalce anumite limite, care țin în plus de protecția reputației și drepturilor celorlalți. Îi revine sarcina de a comunica, cu respectarea datoriilor și responsabilităților sale, informații și idei asupra tuturor problemelor de interes general, inclusiv cele care se referă la funcționarea administrației și a puterii judecătorești.
41. Condiția “Necesitate într-o societate democratică” impune Curții de a determina dacă ingerința litigioasă corespundea unei “necesități social imperioase”. Statele contractante se bucură de o oarecare marjă de apreciere pentru a judeca existența unei asemenea necesități, dar această marjă merge împreună cu un control european bazat pe lege și pe deciziile pe care le aplică, chiar și atunci când acestea emană dintr-o jurisdicție independentă.
42. În exercitarea puterii sale de control Curtea trebuie să examineze ingerința litigioasă în lumina ansamblului problemei, inclusiv cuvintele reproșate reclamanților și contextul în care au fost reținute. În special îi revine sarcina de a determina dacă restricția adusă libertății de exprimare a reclamanților a fost “proporțională cu scopul legitim urmărit” și dacă motivele invocate de către Curtea Supremă de Justiție pentru a o justifica au fost “pertinente și suficiente”(vezi, dintre multe altele, *Perna c. Italia* (GC) nr. 48898/99, § 39 CEDH 2003 – V și *Cumpănă și Mazăre c. României* (GC) nr. 33348/96 §§ 89- 90, 17 decembrie 2004).
43. În prezenta cauză nu s-a contestat faptul condamnării reclamanților de către Curtea Supremă de Justiție pentru a plăti daune interese părților civile, care ar constitui o “ingerință a unei autorități publice” în “dreptul reclamanților la libertate de expresie”. Problema se pune a ști dacă o ingerință asemănătoare poate fi justificată în raport cu paragraful 2 din articolul 10.

- .44. Curtea apreciază ceea ce nu a fost deloc contestat în fața sa, anume că ingerința era “prevăzută de lege”, iar condamnarea s-a bazat pe articolele 998 și 999 din codul civil, referitoare la responsabilitatea civilă delictuală și că aceasta urmărea un scop legitim, adică “protecția altora” în special reputația soților S.
45. Curtea trebuie totuși să verifice dacă această ingerință a fost justificată și “necesară într-o societate democratică”.
46. Curtea remarcă de asemenea că articolul incriminat se referea la o temă de interes general și deosebit de actual pentru societatea românească, adică corupția existentă la înalți funcționari care aparțin poliției și puterii judecătorești.
47. Curtea subliniază că limitele criticii admisibile sunt ca și pentru oamenii politici, mult mai largi în cazul funcționarilor care exercită funcții oficiale. În același timp nu se poate spune că funcționarii se expun cu bună știință unui control atent al faptelor și gesturilor lor, exact ca și în cazul oamenilor politici și doresc atunci să fie tratați pe picior de egalitate cu aceștia din urmă când se pune problema criticării comportamentului lor. În plus funcționarii și mai ales magistrații, pe temeiul obligației lor de a fi rezervați, trebuie pentru a-și îndeplini funcțiile lor, să beneficieze de încrederea publicului fără a fi pe nedrept deranjați. De aceea este posibil să fie necesară protejarea lor contra atacurilor ofensatoare atunci când sunt în funcție (Janowski c. Polonia (GC) nr. 25716/94 § 33 CEDH 1999-1).
48. În speță, în baza rolului care este atribuit presei într-o societate democratică, reclamații aveau efectiv obligația de a alerta opinia publică asupra presupuselor detournări ale puterilor publice, iar faptul de a pune direct în cauză pe soții S. implica pentru ei obligația de a informa pe o bază faptică suficientă pentru scrisul lor.
49. La acest punct, trebuie să amintim că garanția pe care o oferă jurnaliștilor articolul 10 este subordonată condiției ca cei în cauză să acționeze cu bună credință, în sensul de a furniza informații exacte și demne de credit cu respectarea deontologiei jurnalistice (*Cumpănă și Mazăre c. României*, sus citat §§ 101- 102).
50. Este cert că textele reclamanților erau formulate în principal sub o formă interogativă, care putea conduce la ideea că este vorba numai de suspiciuni de corupție în cazul referitor la P.S. Totuși atunci când se examinează aceste texte în lumina articolului ca ansamblu, reiese că acesta conținea imputații factice și că reclamanții intenționau să

transmită opiniei publice un mesaj puțin echivoc (vezi, *mutatis mutandis*, *Cumpănă și Mazăre*, sus citat § 100 și *Perna* sus citat, § 47), adică faptul că P.S. a instrumentat într-adevăr numeroase dosare în înțelegere cu soția lui și că în viitor intenționa să investească o sumă importantă de bani într-o bancă privată.

51. Dar Curtea constată că în cursul procedurii de la instanțele interne, reclamanții nu au încercat în nici un moment de a dovedi baza faptică a scrierilor lor. Dimpotrivă după audierea din 12 februarie și 19 martie 1998, ei au dovedit o lipsă de interes pentru procesul lor, omițând a se prezenta la celelalte termene de judecată de la judecătoria Iași. De asemeni în toate fazele procedurii au neglijat de a prezenta cel mai mic element doveditor, susceptibil de a susține afirmațiile lor.
52. Pe de altă parte reclamanții au declarat că din motive de secret profesional le-a fost imposibil să depună în dosar elemente doveditoare, iar Curtea precizează că obligația reclamanților de a prezenta o bază faptică solidă pentru afirmațiile litigioase nu implică deloc obligația de a dezvălui numele persoanelor care au furnizat informațiile pe baza cărora ei s-au bazat pentru redactarea articolului lor (vezi, *mutatis mutandis*, *Cumpănă și Mazăre*, sus citat § 106)
53. Curtea mai remarcă faptul că reclamanții au luat sub formă de citare expunerea vice - președintelui camerei de comerț E.C., care a confirmat participarea lui P.S. la înființarea băncii Moldova (“noi am ajuns la concluzia că vom investi câteva milioane, în funcție de mijloacele noastre”, paragraful 9 de mai sus). Dar în mărturia sa de la Judecătoria E.C. a negat ferm că a spus aceasta. Afirmațiile referitoare la investirea proiectată a lui P.S. nu a fost coroborată cu nici un element doveditor, astfeș încât Curtea nu a fost convinsă de argumentul reclamanților referitor la buna lor credință, Din contră apreciază că preluând declarațiile atribuite unei terțe persoane, ei trebuia să dovedească cu mai multă rigoare și într-un mod special (vezi *mutatis mutandis*, *Stângu c. României*, dec. nr. 57551/00, 9 noiembrie 2004).
54. În consecință în absența bunei credințe și prin faptul că articolul litigios s-a înscris în contextul unei dezbateri mai largi și actuale ale societății românești, adică corupția funcționarilor, Curtea nu consideră că articolul reclamanților poate fi considerat a fi expresia “doză de exagerare” sau “provocare” de care și-au permis a face uz în cadrul

exercitării libertății jurnalistice (vezi, *mutatis mutandis*, *Dalban c. României*, (GC) nr. 28114/95 § 49 Recurs 1999- VI).

55. Curtea consideră că raționamentul Curții Supreme se întemeiază în principal pe constatarea unei daune morale cauzate petenților prin scrierile în litigiu. Reclamanții nu au știut să confirme că motivele reținute de această instanță nu sunt suficiente datorită faptului că ei însăși au refuzat să prezinte instanțelor argumente și elemente doveditoare în sprijinul afirmațiilor lor, privând astfel pe judecătorii naționali de posibilitatea de a aprecia în deplină cunoștință de cauză că ei nu au depășit limitele unei critici admisibile (vezi, *mutatis mutandis*, *Cumpănă și Mazăre*, sus citat § 107).
56. În final Curtea consideră că daunele la care reclamanții au fost condamnați a le plăti soților S. reprezintă o sumă relativ moderată, adică echivalentul a 831 Euro pentru fiecare dintre petenți. În plus Curtea notează că în baza informațiilor furnizate de către Guvern, nici reclamanții și nici ziarul nu au achitat aceste sume soților S. În măsura în care reclamanții au afirmat că ziarul a plătit lui S.O. suma de 15 156 000 ROL în baza executării sentinței Tribunalului București din 18 ianuarie 1999, Curtea observă că reclamanții nu au dovedit că această sumă a fost apoi dedusă din salariile lor.
57. În ceea ce privește marja de apreciere de care dispun Statele contractante în cazuri similare, Curtea apreciază că având în vedere împrejurările cauzei, condamnarea civilă a reclamanților nu a fost disproporționată față de scopul legitim urmărit și că ingerința litigioasă poate totuși fi considerată ca “necesară într-o societate democratică”.

58. Deci, nu s-a produs o încălcare a articolului 10 din Convenție.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

Pronunță, cu cinci voturi contra două, că nu s-a produs o încălcare a articolului 10 din Convenție.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 31 ianuarie 2006 în baza aplicării articolului 77 §§ 2 și 3 din regulament.

S. DOLLE

Grefier

J.P.COSTA

Președinte

La prezenta sentință se află anexat, conform articolelor 45 § 2 din Convenție și 74 § 2 din regulament, expunerea opiniei separate contrare a Doamnelor Thomassen și Mularoni

J.-P.C

S.D.

OPINIA SEPARATĂ CONTRARĂ A DOAMNELOR JUDECĂTOARE THOMASSEN ȘI MULARONI

Regretăm că nu am putut să ne raliem majorității atunci când a ajuns la concluzia că nu s-a produs o încălcare a articolului 10 din Convenție.

Noi considerăm ceea ce de altfel nu a fost contestat în fața Curții, adică faptul că ingerința era “prevăzută de lege”, iar condamnarea reclamanților bazată pe articolele 998 și 999 din codul civil, referitoare la responsabilitatea civilă delictuală și că aceasta avea un scop legitim, adică “protecția drepturilor altuia”, în special reputația soților S.

Rămâne de stabilit dacă această ingerință era justificată și “necesară într-o societate democratică”.

Noi am constatat cu ușurință că articolul incriminat se referea la o temă de interes general și în special actuală pentru societatea românească, adică corupția confirmată a înalților funcționari care aparțin poliției și puterii judecătorești.

Dacă de multe ori este necesar a proteja funcționarii de atacuri grave și lipsite de orice temei, este de asemenea adevărat că atitudinea lor, mai ales când este vorba de exercitarea puterii lor, poate constitui o preocupare legitimă a presei și conduce la dezbateră modului de funcționare a instituțiilor și a moralității celor care reprezintă garanția acestora (vezi, *mutatis mutandis*, *Sabou și Pîrcalab c. României*, nr. 46572/99, § 38, 28 septembrie 2004).

De aceea Curtea trebuie să dovedească o mai mare prudență atunci când măsurile luate sau sancțiunile de condamnare sunt de natură a descurajarea presei pentru a participa la discuția problemelor care acoperă un interes general legitim (*Bladet Tromsø și Stensaas c. Norvegiei* (GC) nr. 21980/93 § 64 CEDH 1999- III).

Conform Guvernului condamnarea reclamanților a fost justificată deoarece aceștia au acuzat petenții de fapte grave de corupție, fără o verificare prealabilă și fără a putea dovedi veridicitatea afirmațiilor lor, ceea ce a constituit o greșeală de natură a atrage responsabilitatea civilă a jurnaliștilor.

Dar pentru a putea aprecia dacă “necesitatea” restrângerii exercitării libertății de expresie este stabilită în mod convingător, trebuie să ne situăm în mod esențial în raport cu motivele invocate de către jurisdicția națională, care trebuie să fie “pertinente și

suficiente” . Asupra acestui punct noi am observat că la Curtea Supremă de justiție, s-a făcut aplicarea dispozițiilor articolelor 998 și 999 din codul civil și a condamnat pe cei doi reclamanți la plata unor daune pe motivul existenței unui prejudiciu moral, impusă totuși involuntar, a angajat responsabilitatea lor civilă delictuală.

În același timp, Curtea Supremă nu a explicat deloc în ce mod afirmațiile reclamanților cuprinse în articolul în litigiu întruneau elementele constitutive ale unei fapte ilicite de natură a angaja responsabilitatea lor civilă. De asemeni nu s-a putut decela în atitudinea lor o oarecare rea credință sau o abatere în raport cu deontologie profesională. Din contră instanța a considerat că jurnaliștii nu au făcut altceva decât să informeze opinia publică despre anumite activități ale fostul ofițer și ale soției sale.

Astfel, cu toate că Curtea Supremă a judecat că singura afirmație legată de magistrat – aceea că aceasta s-a pronunțat într-un număr de dosare instrumentate de soțul ei – nu putea conduce la concluzia că între cei doi soți a existat o înțelegere frauduloasă urmărind obținerea unui profit ilicit, ea i-a condamnat pe cei doi reclamanți la plata unor daune pentru repararea prejudiciului moral pe care această afirmație ar fi cauzat-o.

De aceea, noi apreciem că simpla constatare a existenței unei daune morale suferite de petenți nu ar putea, în împrejurările speței, să fie reținute ca un temei “pertinent și suficient” susceptibil a justifica o sancțiune contra jurnaliștilor. Dacă o astfel de constatare ar fi suficientă, atunci presa nu ar mai putea juca rolul său indispensabil de “furnizor de informații” și de “câine de pază al democrației” pe care și Curtea Supremă le-a subliniat în sentința sa.

Ținând seama de cele de mai sus, noi considerăm că motivele lansate de către Curtea Supremă de Justiție în sprijinul condamnării reclamanților nu sunt suficiente pentru a justifica “necesitatea întârziere-o societate democratică” de ingerință în exercitarea de către cei implicați a dreptului lor la libertatea de exprimare.

Deci noi considerăm că s-a produs o încălcare a articolului 10 din Convenție.